

การลดปัญหาฟันผุของเด็กนักเรียนระดับปฐมวัยโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

บทคัดย่อ

ปัญหาฟันผุเป็นปัญหาด้านสุขภาพที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลท่าผา ได้เล็งเห็นถึงผลกระทบต่อเด็ก โดยเฉพาะเด็กที่เพิ่งเข้าเรียนที่มีปัญหาฟัน พฤติกรรมการดูแลรักษาฟัน และการบริโภคอาหารของเด็ก ทำให้เด็กเกิดปัญหาฟันน้ำนมผุ และฟันหลุดก่อนวัย การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ในการดูแลช่องปากของเด็กเล็ก และสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการลดปัญหาฟันผุในเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองและครูผู้ดูแลศูนย์เด็กเล็ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กของผู้ปกครอง แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กของผู้ปกครอง และแบบประเมินความพึงพอใจโครงการ ผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากอยู่ในระดับปานกลาง พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กที่ของผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.11$, $SD = 1.25$) และผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจต่อโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.50$, $SD = 0.69$) ในการจัดเวทีระดมความคิดเห็นว่าผู้ปกครองมีความยินดีในการให้ความร่วมมือกับทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็ก

คำสำคัญ ความรู้ ทศนคติและพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปาก เด็กก่อนวัยเรียน

REDUCING TOOTH DECAY OF PRE-SCHOOL CHILDREN BY ENGAGING PROCESS OF PARENTS AT TA-PA SUB-DISTRICT, KHOR-KA DISTRICT, LAMPANG

Abstract

Tooth decay is the oral health problem that Ta-Pa sub-district Child Development Center staff foresee the impact. Tooth care behavior and nutrition make a problem of tooth decay and lost at premature aging, especially at pre-school children. The objectives of this study are to publish information about tooth care in pre-school children and to promote the engaging process of parents in order to reducing tooth decay. The samples for this study consists of parents and teachers. The instruments used for collecting data had three parts: 1. To investigate about general status of the samples. 2. To investigate about knowledge of children tooth care of parents. 3. To investigate about children tooth care behavior of parents. 4. To investigate about the satisfaction for this project. The results of this study were shown as follows: 1. The knowledge of children tooth care of parents and the knowledge of children tooth care behavior of parents were at moderate level ($\bar{x} = 3.11$, $SD =$

1.25). 2. The satisfaction for this project was at high level ($\bar{x} = 4.50$, $SD = 0.69$). 3. The parents satisfied to engage in the project of children tooth care at Ta-Pa Child Development Center.

Keywords Knowledge Attitude and Practice, Oral Health Care, Pre-School Children

บทนำ

อาหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโต และการมีพัฒนาการที่สมวัยของเด็ก เมื่อร่างกายได้รับสารอาหารที่ครบถ้วน ย่อมทำให้ร่างกายมีสุขภาพดี แข็งแรงส่งผลให้สุขภาพจิตดีตามไปด้วย การมีภาวะโภชนาการที่ดี เป็นผลมาจากการได้รับอาหารดี มีประโยชน์ สะอาด ปลอดภัย ซึ่งจัดเตรียม และผ่านการปรุงแต่งให้เหมาะสมกับสภาพร่างกาย แต่ในปัจจุบันเป็นยุคสมัยแห่งความเร่งรีบ พบว่าคนเรามีพฤติกรรมมารบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป โดยหันไปรับประทานอาหารจานด่วนมากขึ้น การบริโภคอาหารตามสื่อโฆษณา การขาดความรู้เรื่องคุณค่าของอาหาร และการประกอบอาหารที่เหมาะสมกับคนแต่ละวัย ทำให้ได้รับสารอาหารที่ไม่เพียงพอ หรือเรียกว่าภาวะโภชนาการไม่ดี ทำให้เติบโตช้า เกิดโรคต่าง ๆ นอกจากนี้การเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม เช่น การตามใจบุตรหลานในการเลือกรับประทานขนมขบเคี้ยว หรือของหวานที่มากเกินไป อาจจะทำให้เด็ก ๆ มีภาวะอ้วนเกินไป หรือมีสุขภาพที่ไม่ดี โดยเฉพาะสุขภาพฟัน

ปัญหาฟันผุเป็นปัญหาด้านสุขภาพที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลท่าผา ได้เล็งเห็นถึงผลกระทบต่อเด็ก โดยเฉพาะเด็กที่เพิ่งเข้าเรียนที่มีปัญหาฟัน ซึ่งเกิดจากการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง พฤติกรรมการดูแลรักษาฟัน และการบริโภคอาหารของเด็ก ทำให้เด็กเกิดปัญหาฟันน้ำนมผุ และฟันหลุดก่อนวัย

ปี 2559 ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลท่าผา มีการแก้ไขปัญหาฟันผุในเด็กเล็กด้วยการจัดโครงการโภชนาการสมวัย เด็กท่าผาพัฒนาการดี (รายงานโครงการโครงการโภชนาการสมวัย เด็กท่าผาพัฒนาการดี ประจำปี 2559, 2560) โดยจัดรายการอาหารกลางวัน และอาหารว่างที่ถูกหลักโภชนาการ และเหมาะสมกับวัย แต่กระนั้นยังพบว่าเด็กที่เพิ่งเข้าเรียนในปีการศึกษา 2560 ยังมีปัญหาฟันผุ ทั้งนี้การป้องกันการเกิดฟันผุ ควรได้รับความร่วมมือระหว่างบ้าน และโรงเรียน ด้วยการสร้างแนวร่วมระหว่างสมาชิกในชุมชน ในการสร้างเสริมสุขภาพ รวมถึงการถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพฟันของตนเองกับเด็กนักเรียนเป็นวิธีการหนึ่งที่ลดปัญหาฟันผุในเด็กเล็กได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ในการดูแลช่องปากของเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
2. เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการลดปัญหาฟันผุในเด็กเล็ก

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ หมู่บ้านในเทศบาลตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ศึกษาในที่นี่มีทั้งหมด 150 คน ได้แก่ เด็กเล็ก จำนวน 70 คน และผู้ปกครอง จำนวน 80 คน และครูศูนย์เด็กเล็ก เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเทศบาลที่เกี่ยวข้อง
2. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภทคือ ข้อมูลที่ได้จากเอกสารงานวิจัยที่ผ่านมา และข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในโครงการวิจัยนี้ได้แก่ แบบสอบถาม แบบประเมินความพึงพอใจ สื่อประเภทต่าง ๆ เพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการลดปัญหาฟันผุ
4. จัดเวทีระดมความคิดเห็น โดยจัดประชุมเผยแพร่ผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 2 ครั้ง
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการใช้สถิติเชิงพรรณนา ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้สถิติ เพื่อเปรียบเทียบผลก่อน และหลังการดำเนินงาน
 - 5.2 สังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรม

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม โดยนักวิชาการหลายท่านได้นิยามความหมายของการมีส่วนร่วม อาทิ ทศนา แสงศักดิ์ (2539) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับจิตใจ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง และทำให้เกิดแรงขับเคลื่อนการทำกิจกรรมสำเร็จตามเป้าหมายที่มีร่วมกัน โดยการมีส่วนร่วมนั้นเกิดจากกระบวนการตัดสินใจของกลุ่ม ซึ่งมาจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม จิตรา วิเชียร (2551) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้ปกครองมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งครูและโรงเรียนต้องพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมให้มีค่าและความหมายกับความรู้สึกที่ดีของผู้ปกครองให้มากขึ้น

วิวรรณ สารกิจปรีชา (2554) กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนว่า การมีส่วนร่วมของครอบครัวในการจัดการศึกษานั้นมีหลายรูปแบบ ตั้งแต่รูปแบบการร่วมเพียงบางส่วน

เช่น การจัดกิจกรรม การสนับสนุนการเรียนการสอน รูปแบบการร่วมตามข้อตกลง เช่น ร่วมตามกฎระเบียบของสถานศึกษา ร่วมรับทราบความก้าวหน้าของการเรียนของนักเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น และสุดท้ายรูปแบบการร่วมรับผิดชอบทั้งหมด คือ การร่วมโดยครอบครัวจัดการศึกษาเอง ทั้งนี้การร่วมมือกันสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างสถานศึกษา ครอบครัว และผู้ปกครอง ทำให้เกิดผลดีโดยรวมทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อนักเรียน และสถานศึกษาในหลายด้าน โดยเฉพาะในด้านการพัฒนานักเรียนนั้น การมีส่วนร่วมของทั้งสองฝ่ายจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จด้านการศึกษาทั้งในขณะนั้นและในระดับที่สูงขึ้นอย่างชัดเจน อีกทั้งยังช่วยพัฒนานักเรียนด้านอารมณ์และสังคมอีกด้วย

สุนันทา จันทวารา (2555) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา เมื่อกิจกรรมใดก็ตามหากประชาชนไม่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และลงมือดำเนินกิจกรรมด้วยตนเอง กิจกรรมนั้นอาจไม่ประสบผลสำเร็จ แต่เมื่อประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการแล้ว จะสามารถมองเห็นผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน

จากแนวคิดข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้แสดงบทบาทในการบริหารจัดการชุมชน โดยมีพื้นฐานมาจากความเป็นเจ้าของ และสร้างผลประโยชน์ร่วมในสิ่งที่มีส่วนร่วม

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการลดปัญหาฟันผุของเด็กนักเรียนระดับก่อนปฐมวัยโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ตำบลท่าผา อำเภอกะชัง จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยสรุปข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การลงพื้นที่การจัดเวทีระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในชุมชนที่ต้องการแก้ไข หรือ จัดการ ซึ่งในการจัดเวทีพบว่าคนในชุมชน และครูผู้สอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลท่าผา ต้องการให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนในการจัดการปัญหาฟันผุ

2. การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กของผู้ปกครอง พบว่าผู้ปกครองของเด็ก จำนวน 106 คน บิดามีอายุระหว่าง 19-49 ปี มารดามีอายุระหว่าง 20-44 ปี บิดามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจำนวนมากที่สุด 15 คน คิดเป็นร้อยละ 28.30 ปริญญาตรี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 26.41 อาชีวศึกษา (ปวส.) จำนวนมากที่สุด 13 คน คิดเป็นร้อยละ 24.52 ประถมศึกษาและ อาชีวศึกษา (ปวช.) จำนวน 5 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 9.43 และปริญญาโทน้อยที่สุดจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.88 มารดามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจำนวนมากที่สุด 20 คน คิดเป็นร้อยละ 37.73 ปริญญาตรี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 32.07 อาชีวศึกษา (ปวส.) จำนวนมากที่สุด 8 คน คิดเป็นร้อยละ 15.09 อาชีวศึกษา (ปวช.) จำนวน 6 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 11.32 และปริญญาโทน้อยที่สุดจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.77 บิดามีอาชีพรับจ้างจำนวนมากที่สุด 30 คน คิดเป็นร้อยละ 56.60 รองลงมาอาชีพรับราชการ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 11.32 ธุรกิจส่วนตัว 5 คน คิดเป็นร้อยละ 9.43 อาชีพค้าขาย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 7.54 พนักงานบริษัทเอกชนและเจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจจำนวน

เท่ากัน คือ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.66 และว่างงาน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.77 มารดามีอาชีพรับจ้าง จำนวนมากที่สุด 23 คน คิดเป็นร้อยละ 43.39 รองลงมาคืออาชีพค้าขาย จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 18.86 พนักงานบริษัทเอกชน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 9.43 รับราชการ ธุรกิจส่วนตัว และแม่บ้าน จำนวน 4 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 7.54 พนักงานในสถานที่ราชการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.77 และเสียชีวิต 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.88 มีสถานภาพการสมรสอยู่ด้วยกันมากที่สุด จำนวน 41 คู่ คิดเป็นร้อยละ 77.35 แยกกันอยู่ จำนวน 9 คู่ คิดเป็นร้อยละ 16.98 หย่า จำนวน 2 คู่ คิดเป็นร้อยละ 3.77 และเป็นหม้าย จำนวน 1 คู่ คิดเป็นร้อยละ 1.88 มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน 10,001-30,000 บาท จำนวนมากที่สุด 25 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 47.16 รายได้ 3,001-10,000 บาท จำนวน 16 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 30.18 รายได้มากกว่า 30,001 บาท จำนวน 10 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 18.86 และมีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท 2 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 3.77 ปัจจุบันเด็กอาศัยอยู่ในความดูแลของบิดาและมารดามากที่สุด จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 60.37 อาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 16.98 อาศัยอยู่กับปู่ย่าตายาย จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 20.75 และอาศัยอยู่กับญาติ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.88

3. การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อวัดความรู้ เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กที่มีอายุ 1-3 ปีของผู้ปกครอง พบว่าความรู้ของผู้ปกครองในการแปรงฟันให้เด็กเพียงช่วงเช้าก็ทำให้ฟันไม่ผุแล้ว และเมื่อพบว่าเด็กมีเหงือกบวม ปวดฟัน สามารถอมเกลือรักษาฟันได้ไม่จำเป็นต้องพบหมอฟัน อยู่ในระดับสูงสุด จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 98.11 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองมีความรู้ในการพาบุตรไปพบทันตแพทย์ตามกำหนด แม้ว่าจะไม่มีอาการเกี่ยวฟัน รองลงมาคือ อาหารประเภทของหวาน ไม่ทำให้เกิดโรคฟันผุ อยู่ในระดับสูง จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 92.45 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองมีความรู้ในด้านการบริโภคของบุตร และความรู้เกี่ยวกับเด็กอายุ 1-3ปี สามารถแปรงฟันเองได้แล้วโดยพ่อแม่ไม่ต้องแปรงช่วยอยู่ในระดับน้อยสุด จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 50.94

4. การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กที่ของผู้ปกครอง พบว่าพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กที่ของผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.11$, $SD = 1.25$) มีพฤติกรรมการเปลี่ยนแปรงสีฟันเมื่อแปรงสีฟันมีการฟุ้งกระจาย บานไม่เป็นพุ่ม หรือเสื่อมประสิทธิภาพการใช้งานค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$, $SD = 1.24$) รองลงมาคือพฤติกรรมการแปรงฟันให้เด็กหลังรับประทานอาหารอย่างน้อย 2 ครั้ง/วัน (เช้า-ก่อนนอน) อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$, $SD = 1.18$) ในขณะที่พฤติกรรมให้เด็กรับประทานขนมก่อนนอน เป็นประจำ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.03$, $SD = 1.20$)

5. การจัดเวทีระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการปัญหาฟันผุ โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่ม วิธีการสัมภาษณ์ และตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ปกครองมีความประทับใจต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลท่าเสา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ในด้านสถานที่ การปฏิบัติตนของครูต่อนักเรียน มาตรฐานการเรียน สุขลักษณะของนักเรียน และพัฒนาการของนักเรียน โดยผู้ปกครองยินดีให้ความร่วมมือในกิจกรรมธนาคารผัก โดยนำผักและผลไม้มาทำอาหาร หรือเป็นอาหารว่างในศูนย์เด็กเล็กฯ

6. ผลประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการจัดการปัญหาฟันผุ มีผู้ตอบจำนวน 40 คน แบ่งเป็นเพศชายจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และเพศหญิงจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 75 โดยแบ่งช่วงอายุตามลำดับดังนี้ ช่วงอายุ 20 -30 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ช่วงอายุ 31 -40 ปี จำนวน 14

คน คิดเป็นร้อยละ 35 ช่วงอายุ 41 -50 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจต่อโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.50$, $SD = 0.69$) โดยมีความพึงพอใจว่ากิจกรรมนี้มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการวางแผนการเลี้ยงดูบุตรหลานในค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$, $SD = 0.49$) รองลงมามีความพึงใจต่อวิทยากรที่สามารถอธิบายเนื้อหาได้ชัดเจนระหว่างการดำเนินกิจกรรม ($\bar{x} = 4.60$, $SD = 0.68$) และโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในระหว่างการดำเนินกิจกรรม ($\bar{x} = 4.55$, $SD = 0.60$) ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน ในขณะที่ความพอใจในการจัดลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรมน้อยที่สุด ($\bar{x} = 4.25$, $SD = 0.55$) แต่อย่างไรก็ตามระดับคะแนนความพึงพอใจในส่วนนี้ยังคงอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานวิจัยแบบมีส่วนร่วมนั้น ผู้วิจัยทำหน้าที่ในการศึกษาชุมชน วิเคราะห์ปัญหา วางแผน ลงมือปฏิบัติ และติดตามประเมินผล โดยกระบวนการดำเนินการวิจัยนี้ได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชน ซึ่งเป็นผู้ปกครองนักเรียน ครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่ทางหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ได้มีโอกาสเข้าร่วมคิด วางแผน และตัดสินใจในการดำเนินการเพื่อลดปัญหาฟันผุของบุตรหลาน กระบวนการดังกล่าวทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาและนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลที่เป็นรูปธรรม จากผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปาก และมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากเด็กที่ของผู้ปกครอง พบว่าพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากเด็กที่ของผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อมีการการจัดเวทีระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการปัญหาฟันผุ พบว่าผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการในระดับมาก แต่มีผู้ปกครองบางส่วนไม่สะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรม อีกทั้งยังขาดความร่วมมือในการป้องกัน และดูแลการบริโภคอาหารที่ส่งผลให้เกิดฟันผุ โดยมีผู้ปกครอง รวมถึงคนเลี้ยงเด็ก ไม่ว่าจะ เป็นพี่เลี้ยง หรือปู่ย่าตายายที่ยังมีการตามใจในกรณีที่บุตรหลานต้องการรับประทานขนมหวาน หรือไม่ยอมแปรงฟัน หลังรับประทานอาหาร และก่อนนอน อันนำมาซึ่งข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ และผู้ปกครองควรร่วมมือกันวางแผนกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในรูปแบบต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ร่วมคิด ร่วมสนับสนุน และร่วมตัดสินใจในการพัฒนาการศึกษา และส่งเสริมสุขภาพของเด็ก
2. ผู้ปกครองควรให้ร่วมมือกับโรงเรียนในการใส่ใจดูแลสุขภาพช่องปากของบุตรหลานเมื่ออยู่ที่บ้าน ด้วย เพื่อให้การป้องกันการเกิดปัญหาสุขภาพช่องปากเกิดประสิทธิภาพ
3. ควรมีการส่งเสริมการดูแลสุขภาพช่องปากให้กับผู้ปกครองในด้านความรู้ การสร้างเสริมทัศนคติที่ดี และการฝึกปฏิบัติตนให้ถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

- จิตรา วิเชียร. (2551). ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย
สำหรับเด็กไทย. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย, บัณฑิตวิทยาลัย.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทัศนาศ แสงศักดิ์. (2539). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพระยะสั้นช่วงอุตสาหกรรม
กรมอาชีวศึกษา. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิต
วิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิวรรณ สารกิจปรีชา. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองกับพฤติกรรมการมี
ส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาล กู้กไก่ เขตคลองเตย
กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลท่าผา. (2560). รายงานโครงการโครงการโภชนาการสมวัยเด็กท่าผา
พัฒนาการดี ประจำปี ๒๕๕๙. (สำเนา).
- สุนันทา จันทวาร. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหาดคูเตีอ
อำเภอ เมืองจังหวัดอุบลราชธานี. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่